

Društvo za razvoj in varovanje Sitarjevca
organizira v sodelovanju z
Občino Litija,
Naravoslovnotehniško fakulteto,
Slovenskim geološkim društvom,
Slovenskim rudarskim društvom inženirjev in tehnikov

mednarodno konferenco na temo:

Izbruhi vode iz zapuščenih rudnikov: vzroki, posledice, sanacija in odgovornost

Konferanca bo v četrtek, 18. marca, in v petek, 19. marca 2010, oba dneva z začetkom ob 10 uri v dvorani Občine Litija.

Podrobni program bodo vsi prijavljeni dobili po elektronski pošti. Kotizacija v višini 20 € vključuje dve kosili, okrepčila v času odmorov in konferenčna gradiva.

Vabimo, da se zaradi urgentnosti in pomembnosti osnovne teme konference le-te udeležite v čimvečjem številu in v diskusijah po vabljenih tujih in domačih predavanjih in na okrogli mizi sodelujete pri strokovnem in znanstvenem utemeljevanju zahtev za sanacijo ter pri oblikovanju izhodišč in bodoče strategije za reševanje tovrstnih problemov.

Prijave sprejemamo na e-mail: uros.herlec@gmail.com

Za Organizacijski odbor Uroš Herlec:

(Uroš Herlec)

Najpomembnejši vzroki za organizacijo mednarodne konference:

Staro zgodovinsko jedro mesta Litija ogroža možnost izbruha rudniške vode iz rovov na več obzorjih opuščenega rudnika Sitarjevec, ki imajo vhode 70 metrov nad mestom, v skupni količini več kot 6000 kubičnih metrov.

V zadnjih desetletjih so se kisle rudniške vode akumulirale zaradi postopno napredajočegaomejevanja odvodnjavanja. Do dveh takih nesreč je v zgodovini rudnika in mesta prišlo že leta 1895 in 1932. Preliminarna študija o stanju v opuščenem rudniku Sitarjevec, ki so jo izdelali sodelavci Naravoslovnotehniške fakultete, Univerze v Ljubljani že leta 2004 in rudarski projekt sanacije, ki ga je financiralo Ministrstvo za okolje in prostor in izdelal inštitut za rudarstvo, geotehnologijo in okolje - IRGO (2008), kaže, da obstaja zaradi možnosti ponovnega izbruha neposredna nevarnost za zdravje in življenje ljudi in živali in za objekte v vplivnem območju možnega izbruha.

V primeru ponovnega izbruha rudniške vode iz rovov opuščenega rudnika Sitarjevec pričakujemo veliko rušilno moč iztekajoče vode, obsežno in hitro erozijo velike količine stare jalovine iz platoja pred vhodom v rov, in njeni sedimentacijo v staro mestno jedro Litije.

Poseben problem bi bil prenos drobnozrnatih limonitnih rudniških sedimentov s toksičnimi prvinami iz poplavljenih delov rudnika v reko Savo.

V dosedaj preglednih delno poplavljenih rovih je namreč veliko drobnozrnatega mehkega nevezanega sedimenta s prevladujočim limonitom, ki je močno kontaminiran s težkimi toksičnimi kovinami.

Limonitni sediment bi prenešen v reko Savo nedvomno povzročil katastrofalno onesnaženje reke in hidroenergetskih akumulacijskih jezer vzdolž njenega toke ter dolgotrajno zastrupljal vodni ekosistem.

Ugotovili smo, da so podobne kritične razmere prisotne v poplavljenem zapuščenem rudniku Knapovže pri Medvodah. Ogroženost ljudi, živali in lastnine pred nesrečo zaradi izbruha obstaja pri zarušenem vhodu iz transportnega rova iz rudnika.

Organizatorji konference verjamemo, da so podobne razmere še pri kakšnem od opuščenih rudnikov v Sloveniji. Žal pri nas nimamo katastra ali inventarja opuščenih rudnikov in ocen stanja ter ogroženosti njihovega možnega vplivnega območja okolice.

S predstavljivo znanstveno raziskovalnih rezultatov opuščenih rudnikov Sitarjevec in Knapovže in s primerjavo rezultatov sodobnih raziskav tovrstne problematike v drugih državah EU bomo na konferenci prepoznali in izpostavili procese, ki vodijo v zadrževanje in zbiranje rudniške vode in poplavljanie starih rudnikov, ter vzrokov za iznos toksičnih prvin v raztopini in s sedimentom.

Predstavljeni bodo rezultati študija vzrokov in posledic tovrstnih izbruhan, urgentnih metod za njihovo preprečevanje ter nujnih bolj ali manj trajnih metod sanacije ter nujno potrebnih načinov monitoringa.

V naši državi z znanstvenimi in strokovnimi argumenti v šestih letih žal še nismo uspeli prepričati organov v takojšnjo nujnost konkretnega urgentnega in dolgoročnega formalnega sistemskega reševanja te problematike. Rudniki so namreč s prenehanjem pridobivanja in izbrisem pravice za pridobivanje uradno sicer zaprti, kljub temu, da so pogosto še vedno nevarni vir toksičnih prvin, ki jih iz njih v okolje prenašajo kisle vode in sočasno z vodo iznašani drobnozrnati sediment. Slovenska zakonodaja žal ne določa pristojnosti in s tem odgovornosti za tovrstne že poznane in za potencialne vzroke oz. vire nevarnosti in/ali onesnaženj. V naši državi stari rudniki torej niso več v pristojnosti in odgovornosti Rudarskega zakona (Ministrstvo za gospodarstvo), niti jih ne pokriva ustrezno Zakon o varstvu narave (Ministrstvo za okolje in prostor).

Za njihov monitoring in morebitno sanacijo v naši državi zaradi nedorečene zakonodaje torej formalno ni nihče pristojen, kljub nedvomni veliki nevarnosti za življenje in zdravje bližnjih prebivalcev ter kljub ekološki ogroženosti bližnjih vodnih akumulacij.

Vabljeni predavatelji bodo podali vpogled v zakonodajo drugih evropskih držav, ki imajo tovrstne probleme, ter način definiranja pristojnosti in odgovornosti ustreznih državnih organov ter način državnega financiranja monitoringa in morebitnih posegov v opuščene rudnike v njihovih državah.

Cilji konference:

Načrtujemo oblikovanje mednarodne znanstvene in strokovne utemeljitve vzrokov, posledic in metod za preprečevanje izbruhan vode iz opuščenih rudnikov ter sanacijo vzrokov za onesnaženje. Načrtujemo oblikovanje predlogov za izboljšavo sistema državne pristojnosti in načina financiranja njihovega reševanja. Na najvišjem nivoju bomo dodatno utemeljiti takojšnjo nujnosti dodatnih urgentnih rudarskih in geoloških raziskav njihovega stanja in čimprejšnje sanacije opuščenega rudnika Sitarjevec nad Litijo in rudnika Knapovže, s katerimi se bo odpravilo nevarnost za nastanek nesreče ljudi in živali.

Z znanstveno in strokovno utemeljitvijo nameravamo predlagati spremembu pristopa državnih organov k metodologiji zapiranja nekaterih rudnikov v določenih geokemijskih okoljih. Menimo, da njihovo trajno in dokončno zapiranje ni mogoče, saj kemizem vode in odlaganje sedimentov v rudniških rovih terja redni letni monitoring jamskih rovov, preprečevanje zbiranja rudniških vod ter iznosa kontaminiranih rudniških vod in drobnozrnatih sedimentov. Pregled najsodobnejših znanj in primeri dobre prakse bodo omogočili racionalizacijo raziskav in sanacije navedenih objektov, njihovega monitoringa ter oblikovanje predlogov za osnutek novega zakona o monitoringu že davno opuščenih rudnikov in postopkov za odločanje o potrebnosti njihove nujne sanacije, ki bo določil konkretno pristojnosti ustreznim organom in zagotovil sistemski sredstva za reševanje tega vitalnega problema prebivalstva živečega v bližini starih rudnikov in metodologijo preprečevanja možnih ekoloških problemov zaradi iznosa toksičnih kovin v vodotoke in hidroenergetske akumulacije.

